

Chronicle

Sylwetka Pana Profesora Stanisława Gajdy

JOLANTA NOCOŃ

(Opole)

*Malo komu
Dano jest mieszkać wśród wielkiego domu,
Nie zostawując próżni.*

(C.K. Norwid, *Quidam*, XIX)

Pan prof. dr hab. Stanisław Gajda urodził się w 1945 roku. Z Opolem związał się w 1963 roku, gdy w opolskiej Wyższej Szkole Pedagogicznej rozpoczął studia na kierunku filologia polska – ukończył je w 1968 roku. Potem przez rok pracował w szkole jako nauczyciel języka polskiego, by w 1969 roku wrócić na stałe już jako nauczyciel akademicki na opolską WSP, w 1994 roku, dzięki nie- małym staraniom także Pana Profesora, przekształconej w Uniwersytet Opolski. Przez ponad 45 lat kariery naukowej budował prestiż i znaczenie nie tylko w Polsce, ale i w krajach słowiańskich, opolskiego językoznawstwa, które już na zawsze językoznawcom kojarzyć się będzie ze stworzoną przez Pana Profesora opolską szkołą stylistyki.

Pierwsza poważna praca naukowa pana Profesora, rozprawa doktorska napisana pod kierunkiem prof. Henryka Borka, poświęcona była rozwojowi polskiej terminologii górniczej (opublikowana w Opolu w 1976 roku), monografia habilitacyjna dotyczyła już stylistyki. Wydane w Warszawie w 1982 roku *Podstawy badań stylistycznych nad językiem naukowym* stały się nie tylko podstawą uży-

skania rok wcześniej na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Wrocławskiego stopnia naukowego doktora habilitowanego, ale także otworzyły nowy rozdział w stylistyce polskiej.

Uwieńczeniem kariery naukowej był tytuł profesorski nadany Panu Profesorowi w 1990 roku, a kolejne 25 lat to okres nie mniej intensywnej pracy naukowej. W sumie powstało ponad 300 prac, w tym 4 książki autorskie (poza już wymienionymi: *Wprowadzenie do teorii terminu* i *Współczesna polszczyzna naukowa – język czy żargon?*, obie wydane w Opolu w 1990 roku) oraz ponad 40 publikacji współautorskich i redagowanych. Za największe dzieła Pana Profesora, oprócz autorskich monografii, należy uznać 14 tomów *Najnowszych dziejów języków słowiańskich* (Opole 1996–2003), 4-tomową *Komparację współczesnych języków słowiańskich* (Opole 2003–2009), *Język polski w europejskiej przestrzeni kulturowo-językowej* (Opole 2008) oraz dwa *Przewodniki po stylistyce polskiej* – z 1995 i z 2013 roku (pierwszy redagował, drugi współtworzył, ale to Pan Profesor był inicjatorem podjęcia prac nad kontynuacją pierwszego przewodnika). Dzięki Panu Profesorowi od 1987 roku odbywają się cykliczne międzynarodowe konferencje stylistyczne, w których uczestniczą sławiści ze wszystkich krajów słowiańskich, a od 1992 roku ukazuje się w Opolu międzynarodowe czasopismo „Stylistyka”, którego był redaktorem naczelnym do 2012 roku.

Dorobek Pana Profesora jest przeogromny, także ten organizacyjny. Przez ponad 20 lat (1990–2012) pełnił funkcję dyrektora Instytutu Filologii Polskiej Uniwersytetu Opolskiego (obecnie Instytut Polonistyki i Kulturoznawstwa), a od 1999 roku kierownika Katedry Języka Polskiego. Dwukrotnie był wybierany do Komitetu Badań Naukowych (1997–2005) oraz trzykrotnie do Centralnej Komisji ds. Stopni i Tytułów Naukowych (1999–2012) – przewodniczył Sekcji I Nauk Humanistycznych i Społecznych. Przez dwie kadencje (1999–2007) był przewodniczącym Komitetu Językoznawstwa PAN, którego jest członkiem od 1990 roku – z Jego inicjatywy w 1990 roku powstała przy tym komitecie Komisja Stylistyczna. Od 1997 bierze aktywny udział w pracach Rady Języka Polskiego przy Prezydium Polskiej Akademii Nauk, wchodzi w skład rad naukowych Instytutu Badań Literackich Polskiej Akademii Nauk (od 1998 roku) oraz Instytutu Języka Polskiego Polskiej Akademii Nauk (od 1993 roku), jest członkiem Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Działalności Wspomagającej Badania w zakresie Wydawnictw Naukowych Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego oraz Zespołu Ekspertów Nauk Humanistycznych, Społecznych i o Sztu-

ce NCN. W 2010 roku został członkiem korespondentem Polskiej Akademii Nauk.

Równie bogatą działalność prowadzi Pan Profesor poza granicami Polski. Od 2000 roku jest członkiem Prezydium Międzynarodowego Komitetu Słowistów – pełni w nim funkcję kuratora 35 komisji afiliowanych przy MKS. Z jego inicjatywy w 2013 roku przy MKS powstała Międzynarodowa Komisja Stylistyczna. Wspomnieć należałoby jeszcze o uczniach Pana Profesora – 9 doktorach nauk humanistycznych w dziedzinie językoznawstwa, którzy swoje dysertacje doktorskie tworzyli pod jego naukową opieką.

O randze, jaką prace naukowe Pana Profesora zyskały w językoznawstwie, najdobitniej świadczą tytuły honorowe nadane mu przez polskie i zagraniczne środowisko akademickie: honorowe członkostwo w Czeskim Towarzystwie Językoznawczym (2002), tytuł doktora *honoris causa* Uniwersytetu św. Cyryła i św. Metodego w Skopje w Macedonii (2005) oraz tytuł doktora *honoris causa* Uniwersytetu Pedagogicznego im. Komisji Edukacji Naukowej w Krakowie (2010).